

Nasz rejs...

Göta Kanal

BŁĘKITNA WYSTĘGA SZWECJI

Kanal Göta wraz z kanałem Trollhätte jest jedną z najdłuższych i najciekawszych w Europie ślądowych tras żeglarskich. Przecina Szwecję ze wschodu na zachód. Leżące na szlaku wielkie jeziora Vänern i Vättern dostarczają prawdziwych atrakcji żeglarskich.

Andrzej Droben



Na wschodzie kanał zaczyna się w Mem, małej miejscowości położonej na końcu malowniczej, otoczonej lasami zatoki ciągnącej się wąskim pasmem w głąb lądu od strony Bałtyku. Znajduje się ona około 150 km na południe od Sztokholmu niedaleko od miasteczka o nazwie Söderköping, przez które kanał również prowadzi. Śluza w Mem jest pierwszą z 58 znajdujących się na całej trasie kanału, który ma ponad 190 km długości. Po jej pokonaniu dociera się do

Soderköping,

gdzie znajdują się następne śluzy.

Jest ciepły, wczesnojesienny dzień w drugiej połowie sierpnia. W zasadzie sezon kończy się, co widać po niewielkiej ilości jachtów zacumowanych do nabrzeża. W większości są to jachty spoza Szwecji, ponieważ większość mieszkańców tego kraju wykorzystuje swoje urlopy w lipcu. Panuje spokój, załogi jachtów odpoczywają w oczekiwaniu na otwarcie śluzy lub zwiedzają znajdujący się nieopodal zabytkowy rynek z przyległymi wąskimi uliczkami starego miasta.

Po niedługim czasie przyjeżdża operator rowerem ze śluzy przed miasteczkiem i rozpoczyna się ta sama procedura, którą wykonał parę minut temu. Poziom wody w śluzie w szybkim tempie, lecz bezdźwięcznie obniża się wraz z jachtami. Wrota otwierane lub zamykane są za pomocą zasuw o napędzie elektrycznym.

Szlak prowadzi dalej wśród pól i lasów do Norsholm, gdzie następuje zderzenie współczesnej techniki z tradycją. Na dole woda, łódki, spokój, a górą, na wysokości 22 metrów nowy most z pędzącymi w obie strony samochodami, stres, pośpiech.

Kolejna śluza i już

Roxen

- płytkie i kapryśne jezioro, gdzie żeglarz może nabrać trochę wiatru w żagle, a motorowodniak podkręcić nieco obroty silnika. Trzeba tu dodać, że szlak Gota, zwany „błękitną wstęgą Szwecji”, to nie tylko kanał wykonany sztucznie przez człowieka, na którym obowiązuje prędkość do 5 węzłów, lecz również jeziora, w tym takie ogromne jak Vattern, Vanern, oraz wypływająca z tego ostatniego rzeka Gota alv, płynąca do Göteborga.

Posuwając się w kierunku zachodnim docieramy do

Berg,

tej najokazalszej części wodnej trasy. Śluzy, zbudowane na kształt schodów, wizualnie wydają się niewiarygodnie wąskie i aż trudno sobie wyobrazić, że mieszczą się w nich statki do 30 metrów długie i do 7 metrów szerokie, o zanurzeniu do 2,8 metra. Za pomocą siedmiu śluz pokonuje się różnicę wysokości 18,8 metra pomiędzy jeziorem Roxen a przystanią jachtową w Berg. Uszczelnienie wału stanowi ubita warstwa ziemi i gruboziar-

190 lat temu

Niewielu brało poważnie pomysł szalonego szlachcica niemieckiego Baltazara von Platens, który postanowił połączyć Morze Bałtyckie systemem kanałów śródlądowych z wielkim jeziorem Vanern, a stąd z Kattegatem i Skagerrakiem. Wbrew wielu przeciwnościom doprowadził do zrealizowania swojego marzenia. Budowę zaczęto w 1810 roku i trwała ona 22 lata. Brało w niej udział 58 tysięcy żołnierzy, którzy przekopali 7 milionów metrów sześciennych ziemi.

W roku 1832 jedna z bardziej niezwykłych budowli Szwecji była gotowa do użytku. Niestety, główny pomysłodawca i budowniczy kanału nie doczekał tej chwili, ponieważ zmarł trzy lata przed jego oficjalnym otwarciem.



Mem - wejście do kanału od strony Bałtyku



Szlak kanału za pierwszą śluzą w Mem



Pierwsza śluza przed Soderkoping

nistego piasku. O dziwo jest on szczelny do dziś.

Po pokonaniu kilku kolejnych śluz czas na przeprawę akweduktem przy Ljungsbro. Jest to widowisko nieczęsto spotykane, ponieważ tym razem autostrada prowadzi pod torem wodnym. Dziwne uczucie mieć statek nad głową!

Motała to miasto, gdzie kanał wchodzi w drugie co do wielkości jezioro w Szwecji o nazwie

Vattern,

które jest bardzo długie. Budowa i eksploatacja kanału miały duży wpływ na rozwój miasta. Budowano tutaj statki, łodzie, turbiny parowe oraz odlewano wszelkiego rodzaju elementy żeliwne niezbędne w urządzeniach śluzowych. Historię tego okresu można poznać w miejscowym muzeum.

Zostawiamy to ciekawe miasto poza sobą i natychmiast znajdujemy się w innym świecie. Osnute legendą jezioro Vattern prowokuje do kilkunastu wódzów wzdłuż zarówno piaszczystych, jak i skalistych brzegów, wśród licznych wysp które otacza niespotykane klarowna woda. Nie sposób nie odwiedzić położonej nieco na południe Vadstena. Dodatkową atrakcją może być zwiedzanie zamku, starego miasta, klasztoru oraz przyległego do niego kościoła.

Udając się na północ odnajdujemy prawdziwą perłę jeziora Vattern - szkiery. Są one bardzo podobne do sztokholmskich, aczkolwiek w znacznie mniejszej skali. Wyspy są skaliste i pokryte lasem, a cała okolica będąca rezerwatem przyrody stanowi ostoję spokoju i wypoczynku dla tych żeglarzy, którzy ich szukają.

Powracając na trasę kanału udajemy się do Karlsborga leżącego na zachodnim brzegu jeziora. Stąd poprzez Forsvik, jezioro Viken leżące na wysokości 91,8 m nad poziomem morza, które jest najwyższym punktem całego systemu wodnego, oraz Tóreboda docieramy do Sjótorp. Tutaj kończy się kolejny etap kanału i znajdujemy się na



Szlak Gota - Trollhätte przecina Szwecję tającą pln. Baltyk z cieśninami

Vanern,

największym jeziorze Szwecji o imponującej powierzchni 5585 km kwadratowych. Jest ono również trzecim co do wielkości w Europie.

Zanim udamy się na żeglarską wódczęę po jeziorze, warto odwiedzić kilka miejsc, takich jak np. muzeum znajdujące się w starych budynkach magazynowych. Jednym z historycznych wydarzeń, które do dziś tkwi w pamięci miasta, jest budowa ostatniej śluzy przed Vanern. Praca była niesamowicie ciężka i skomplikowana. Przecieki w basenie portowym oraz potworny sztorm w 1816 roku, który zdemolował wiele fragmentów prawie gotowej śluzy, zatrzymały całkowicie roboty. Dopiero z pomocą olbrzymiej pompy sprowadzonej z Anglii udało się osuszyć teren i żołnierze mogli dokończyć przerwane prace.

Wędrując wzdłuż jeziora Vanern w kierunku południowo-zachodnim docieramy do Vanersborg, gdzie zaczyna się kanał Trollhätte. Ma on długość 82 km, z czego większość sta-



Akwedukt nad autostradą

nowi naturalne koryta rzeki Gota aż do Göteborga. Różnica poziomów pomiędzy jeziorem Vanern a rzeką Gota wynosi 44 m i niwelowana jest przez 6 śluz. Jedna w Brinkebergskulle sześciometrowa, cztery w Tróllhattan, o łącznej wysokości 32 metrów, oraz ostatnia w Lilia Edet. Robią one duże wrażenie.

Dobra rada przed pierwszym śluzowaniem: zacumuj, idź na górę i zobacz, jak to robią inni.

Na szlaku przed zmrokiem rzucamy cumy w jednej z 15 bezpłatnych przystani, bierzemy prysznic, a specyficzny zapach grilla zaczyna snuć się dookoła. Wtedy czujemy, że życie naprawdę ma sens!

Fot. Patrycja Droben

Rys. Marek Strauchold

Adres internetowy Zarządu Kanału Gota: www.gotakanal.se
e-mail: info@gotakanal.se
tel.: +46 141 535 10



Końcowe kilometry przed Göteborgiem



System śluz w Berg

Na turystyczne przejście całego szlaku trzeba zarezerwować sobie nie mniej niż tydzień. Pozwoli to pożeglować trochę na wielkich jeziorach oraz zwiedzić co ciekawsze miejsca.

Kanał Gota jest otwarty dla żeglugi turystycznej od 17 maja do 11 września.

KOSZTY

Kanał Gota - od Mem do Sjotorp - podzielony jest na 9 płatnych dystryktów. Opłaty zależą od długości łodzi oraz liczby dystryktów kanału, które chcemy przepłynąć. Cena zwiększa się o pewną sumę z każdym kolejnym dystryktem. Płaci się dość słono, ale warto.

PRZYKŁADOWE OPŁATY ZA ŚLUZOWANIE

(1 korona = 0,49 zł; 1 USD = 8,28 SEK)

Łódź o dł. do 6,99 m:

1 dystrykt (Mem - Soderkoping) - 275 SEK w jedną stronę; 363 SEK powrotny. 5 dystryktów (Mem-Motala)-975 SEK w jedną stronę; 1413 powrotny. 9 dystryktów (cały kanał) - 1675 SEK w jedną stronę; 2463 SEK powrotny.

Łódź odł. 10-10,99 m:

1 dystrykt - 400/550 SEK; 5 dystryktów - 1600/2350 SEK; 9 dystryktów -2800/4150 SEK.

Łódź odł. 14-30 m:

1 dystrykt - 490/685 SEK; 5 dystryktów - 2050/3025 SEK; 9 dystryktów -3610/5365SEK

Za przepłynięcie kanału Trollhatte do Göteborga trzeba dodatkowo zapłacić 550 SEK w jedną stronę lub 1100 SEK powrotny.

CENY WYBRANYCH ARTYKUŁÓW (1 korona = 0,49 zł)

chleb 1 kg - 15 koron; 1 l. mleka 3% - 7 koron; parówki do grillowania 1 kg -30 koron; kawa 1/2 kg - 27 koron; piwo 2,8 % 1/2 l. - 5 koron; piwo mocne 1/2 l. - 15 koron; benzyna bezołowiowa 1 l. -8,5 korony; diesel 1 l. - 6,5 korony



Różnice poziomów kanału Gota - Trollhatte